

proposta didàctica

propostes didàctiques elaborades per Xavier Mínguez

www.bromera.com
edicions

bromera

ESPURNA
bromera

Un passeig emocionant pels grans temes filosòfics

DESCRIPCIÓ

Autor: Tobies Grimaltos

EDICIONS BROMERA / ALZIRA, 2009

Col·lecció: «Espurna», núm. 40

Format: 130 × 205 mm., 192 pàgines

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre

Edat: a partir dels 14 anys

Marta vol saber. I per a això utilitza son pare, professor de filosofia, que, a través d'un entretingut diàleg, l'ajuda a reflexionar sobre temes tan clàssics com la llibertat, l'ésser humà, la intel·ligència artificial o la creença en els fantasmes. Al llarg de les pàgines d'aquest llibre, Marta, amb l'ajuda de son pare, aprendrà a analitzar racionalment, però amb un mètode divertit, els grans temes que preocupen des de sempre la humanitat.

Tobies Grimaltos és professor titular de Filosofia de la Universitat de València. En el seu primer llibre per a joves tracta d'acostar la filosofia a aquest públic. Les característiques especials d'aquest llibre el converteixen en una lectura molt adequada per a utilitzar en les assignatures de filosofia, ètica i fins i tot en religió i alternativa a la religió. D'altra banda, no exclouem el seu ús en l'assignatura de llengua i literatura com una forma d'introduir el gènere de l'assaig (poc habitual en l'ensenyament secundari), d'una manera amena. Cada capítol analitza un tema diferent des de l'òptica de la filosofia.

Així tenim:

Capítol 1: Què és la filosofia?

Capítol 2: La llibertat.

Capítol 3: L'arbitrarietat del llenguatge.

Capítol 4: La intel·ligència artificial.

Capítol 5: Les creences.

Capítol 6: La justícia.

Capítol 7: Les diferències culturals.

Capítol 8: La llibertat 2.

Capítol 9: La realitat.

Capítol 10: La lògica.

Capítol 11: La bellesa.

Capítol 12: La definició de l'individu.

Capítol 13: Conèixer el futur.

Capítol 14: Recapitulació.

Tant si es realitza una lectura extensiva a casa com si la dita lectura es du a terme diàriament a classe, les possibilitats d'exploració didàctica són enormes. Proposem-ne algunes.

ACTIVITATS PRÈVIES A LA LECTURA

Per a entrar en la lògica del llibre es poden plantejar algunes de les preguntes que el protagonista realitza a la seua filla per a la reflexió:

- «—Imagina't per un moment que vols ser agradable amb una amiga que està passant-ho malament. Vas a sa casa després de classe a fer-li companyia i ajudar-la a fer els deures. Per tal de donar-li conversa, en un moment donat, li esmentes que t'agradaria tenir un gosset. De sobte, la teua amiga es posa a plorar. Una de les causes que la fan estar trista és que s'ha mort el gos de la casa, amb el qual la teua amiga s'ha criat. Tu volies ser agradable amb ella, fer que estiguera contenta, però has aconseguit entristir-la més. Has sigut lliure de fer això?» (Pàg. 35.)
- «—Bé, bé. Aleshores, per què no puc dir jo que l'arbre està damunt de la taula, si jo decidisc que per a mi, *arbre* significa 'llibre'? Per què no puc jo establir una convenció?» (Pàg. 50.)
- «—Sí, mira, a la facultat en què treballe, fa uns anys, tots els dijous hi havia amenaça de bomba. Mai no hi havia bomba. A més, tots sabíem que els dijous era el dia en què els estudiants de psicologia solien tenir examen. Ben bé podia tractar-se d'una manera d'ajornar un examen per al qual algun estudiant no havia estudiat prou. Ningú no creia que realment hi haguera una bomba, però tots evacuàvem la facultat. Érem tots irracionals? Actuàvem tots d'una manera contrària al que les nostres creences dictaven?» (Pàg. 72.)
- «—Imagina't que dues persones disparen una pistola i que ambdues maten una persona. Fins ací les dues accions són del mateix tipus. Però ara pensa que una estava disparant a una diana, quan, inadvertidament, la víctima ha travessat pel mig. L'altra, en canvi, ha disparat contra la víctima amb la intenció de matar-la. Tenim que totes dues persones han mogut el dit, totes dues han premut el gallet, totes dues han disparat les seues pistoles, totes dues han matat una persona, però només una ha comés assassinat.» (Pàg. 84.)
- «—Imagina't que un curandero està convençut que pot curar qualsevol malaltia amb una aigua *miraculosa* que ell prepara. Aquest home està, dic, plenament convençut d'això. Ell creu també que la seua aigua cura només si el malalt no pren al mateix temps les medecines que prescriuen els metges. Si el malalt pren medecines mentre està prenent la seua aigua, aleshores (pensa ell) aquesta no fa cap efecte. De fet, ell

atribueix totes les morts dels seus pacients al fet de no haver-lo obeït i haver pres medecines mentre es prenien l'aigua. En realitat han mort per haver deixat de prendre les medecines, però ell això no ho sap. Ara li arriba un home desesperat, està molt malalt. El que en realitat li passa és que té una gran infecció i que morirà si no pren antibiòtics. El curandero li dóna la seua aigua i li prohibeix terminantment prendre cap medecina. És reprotxable moralment l'acció del curandero?» (Pàg. 84.)

- «—Imaginat que en un planeta molt llunyà habiten uns éssers molt més intel·ligents que nosaltres i molt més avançats. Però, és clar, com que són extraterrestres, no són iguals que nosaltres: tenen els ulls més grans, el nas més menut i no tenen orelles. Per a ells les olors no tenen importància, perquè a penes les senten; no senten molts dels sons que nosaltres sentim, però veuen a simple vista coses que, per a veure-les, nosaltres necessitaríem un microscopi o, almenys, una lupa molt potent. Ah!, i no veuen els colors com nosaltres. Per exemple, el que nosaltres veiem verd, ells ho veuen blau i el que nosaltres veiem blau ells ho veuen morat. Un dia vénen a la terra. L'herba els pareix d'un blau preciós i els encanta el morat del cel. Com diríem ara que són les coses?» (Pàg. 122.)
- «—Alguna de les coses que jo dic, inclòs açò, són mentida.» (Pàg. 141.)
- «—Per què ara considerem belles les xiques que a l'època en què es va pintar aquest quadre possiblement haurien sigut considerades desagradables? Per què consideres tu ara que ser bella és estar prima, a vegades fins i tot massa prima i tot, si pensem en la salut? Si els dissenyadors, la publicitat i la moda hagueren decidit una altra cosa, com ho han fet abans o ho faran després, què?» (Pàg. 155.)
- «—Imaginem que Peris ha tingut un accident en el qual el seu cos ha quedat destrossat, però el seu cap s'ha salvat. Al mateix temps, Pomis ha patit un infart cerebral, s'ha produït la mort cerebral, però el seu cos està intacte. Per això, els metges decideixen traure el cervell de Peris i posar-lo en el cos de Pomis. Qui viuria, Peris o Pomis?» (Pàg. 165.)
- El docent també pot proposar altres supòsits, fal·làcies o paradoxes relacionades amb el llibre per a crear interès sobre el contingut.
- Es pot proposar (també com a activitat posterior a la lectura) que els alumnes i les alumnes formulen als seus pares algunes de les preguntes de Marta. S'anotaran les reaccions i les respostes per a comparar-les posteriorment amb el diàleg dels protagonistes.

ACTIVITATS DURANT LA LECTURA

Deponent del context en què s'haja recomanat la lectura, les activitats poden anar des d'un simple debat a classe sobre els temes tractats, fins a una recerca d'informació en profunditat. Per a això el professorat hauria de tindre una relació dels llibres de la biblioteca amb al·lusions als dits temes per a poder proposar una bibliografia orientativa.

- Una activitat que pot ser interessant, sempre que no se n'abuse, és realitzar un esquema de l'argumentació que segueix el pare de Marta en alguns capítols. Una vegada extret aquest esquema, es podria tractar d'utilitzar com a base per a l'argumentació d'altres temes d'interés per al grup classe.

ACTIVITATS POSTERIORS A LA LECTURA

- Com a colofó a la lectura es pot proposar la confecció de murals (per grups) dels diferents temes tractats en el llibre. Així, cada grup hauria d'exposar per escrit, d'una manera més prompte gràfica, arguments a favor i en contra sobre algun dels temes. Seria convenient, sobretot, extrapolar les conclusions a qüestions quotidianes i, en especial, a problemes pròxims a l'alumnat. En aquest cas, el docent exerciria de guia perquè la confecció dels murals no fóra un simple tallar i enganxar, sinó que es constituïra en un altre fòrum de debat.
- També es pot plantejar a l'alumnat que propose altres temes de característiques semblants i la preparació de debats guiats sobre aquests. Perquè els debats no se'n vagen de les mans és important una bona preparació que incloga: documentació, recerca d'argumentacions i contraargumentacions, recollida de fórmules (per a introduir nous arguments, passar la paraula, contradir un company, afegir informació), recollida de vocabulari, etc.

QÜESTIONARI FINAL

Donades les característiques del llibre i de les activitats proposades, basades sobretot en el debat, considerem que no cal realitzar aquesta activitat.

Propostes didàctiques referides al llibre
El joc de pensar (ISBN: 978-84-7660-434-2)

© Edicions Bromera, SL
Apartat de correus 147 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Tobies Grimaltos, 2009

Què sóc jo? Com són les coses realment? Què vol dir ser lliure? Marta, amb la curiositat pròpia de l'adolescència, comença a fer-se preguntes com aquestes, que tots ens fem alguna vegada. Ella aprofita que son pare és professor de filosofia i, com un joc nou, dedica algunes nits a parlar, a discutir i a dialogar amb ell sobre aquestes i altres qüestions, que van revelant-se cada vegada més riques i interessants. Marta descobreix que pensar no sols és necessari, sinó que pot ser divertit.

Tobies Grimaltos (Castelló de la Ribera, 1958) és professor titular de Filosofia de la Universitat de València. Autor de diverses publicacions especialitzades, deixa en aquest llibre la tarima i s'adreça al gran públic. A Bromera ha publicat també, dins la col·lecció «El Nord», l'obra *Prenta la vida amb filosofia. Diccionari per a joves pensadors*.

ESPURNA
bromera

www.bromera.com
edicions

bromera

